

Lausunto

18.3.2025

VN/16832/2024

VN/16832/2024-STM-18

OM Oikeusministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikoslain 16 luvun muuttamisesta

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikoslain 16 luvun muuttamisesta. Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan, että rikoslain rikoksista viranomaisia vastaan koskevaan 16 lukuun lisätään uusi 3 a §, jossa poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttaminen määritellään rikokseksi. Säännöksen mukaan se, joka estää tai olennaisesti vaikeuttaa poliisi- tai hälytystoimintaa 1) käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla käyttää väkivaltaa poliisin taikka pelastus- tai ensihoitotoiminnan henkilökuntaan kuuluvaa kohtaan tai 2) anastamalla toiminnassa käytettävän ajoneuvon tai välineistöä taikka vahingoittamalla sellaista ajoneuvoa tai välineistöä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamisesta vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi. Ehdotetun säännöksen 2 momentin mukaan poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamisesta tuomittaisiin myös se, joka menettelee 1 momentissa mainitulla tavalla sitä kohtaan, joka poliisi-, pelastus- tai ensihoitotoiminnan henkilökuntaan kuuluvan henkilön pyynnöstä tai suostumuksella avustaa poliisi- tai hälytystoiminnassa.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että 16 lukuun lisättäisiin uusi 3 b §, jonka mukaan, jos poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttaminen, huomioon ottaen väkivallan tai uhkauksen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty, rikoksentekijä on tuomittava poliisi- tai hälytystoiminnan haittaamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Ehdotetun säännöksen 2 momentin mukaan poliisi- tai hälytystoiminnan haittaamisesta tuomittaisiin myös se, joka oikeudettomasti muulla tavalla vakavasti haittaa poliisi- tai hälytystoimintaa.

Tavoitteena on vahvistaa poliisi-, pelastus- ja ensihoitotoiminnassa työskentelevien henkilöiden rikosoikeudellista suojaa ja turvata yleisesti yhteiskunnallisesti tärkeän toiminnan eli tässä yhteydessä poliisi- ja hälytystoiminnan häiriötöntä hoitamista.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää esitettyä ehdotusta kannatettavana ja tarpeellisena niin poliisin, pelastus- ja ensihoitotoiminnan henkilökuntaan kuuluvien kuin poliisi-, pelastus- tai ensihoitotoimen kaluston suojaamiseksi, mutta ennen kaikkea poliisi- ja hälytystoiminnan häiriöttömän hoidon turvaamiseksi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Meritullinkatu 8
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

02951 63415
+358 2951 63415

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

Ehdotetut säännökset, jolla poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttaminen määritellään rikokseksi, vahvistaa erityisesti ensihoitotyötä tekevien henkilöiden rikosoikeudellista suojaa, sillä säännösten soveltamisen edellytyksenä ei esityksen mukaan olisi rikoslain 16 luvun virkamiehen vastustamista koskevien 1-2 §:n soveltamisen tavoin se, että teko kohdistuu virkamieheen (tai virkamieheen rikoslain 16 luvun 20 §:ssä säädetyin tavoin rinnastettavaan henkilöön) ja että teon kohteena oleva henkilö käyttää tehtävässään julkista valtaa. Rikoslain 16 luvun virkamiehen vastustamista koskevat säännökset soveltuvat ensihoitotyötä tekeviin henkilöihin kohdistuviin tekoihin harvoin edellä mainittujen edellytysten vuoksi. Ensihoitotyötä tekevien henkilöiden rikosoikeudellinen suoja ei jatkossa edellyttäisi jälkikäteen tehtävää arviointia siitä, onko teon kohteena ollut henkilö käyttänyt tehtävässään julkista valtaa vai ei. Tämä vahvistaa hälytystoimintaan osallistuvien ensihoitotyötä tekevien henkilöiden oikeusturvaa. Tehokkaammalla puuttumisella väkivaltaa ja sillä uhkaamista sisältäviin tilanteisiin on oletettavissa myönteisiä vaikutuksia myös ensihoidon tehtäviä hoitavien henkilöiden työturvallisuuden kannalta, sillä ehdotettujen säännösten voidaan arvioida ennaltaehkäisevän säännöksissä tarkoitettua käytöstä. Kuten esityksessä on todettu, muutokset ilmentäisivät vielä aiempaa vahvemmin, että työtehtävässä olevaan kohdistuva väkivalta tai sillä uhkaaminen ei ole missään määrin hyväksyttävää.

Sosiaali- ja terveysministeriö haluaa lisäksi nostaa esille, että ensihoitotyötä tekevien henkilöiden työturvallisuuden varmistamisen lisäksi tulisi harkita rikoslain sääntelyn laajentamista myös muiden sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöön kuuluvien henkilöiden turvallisuuden suojaamiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon alalla väkivallan tai sillä uhkaamisen kohteeksi joutuminen on valitettavan yleistä, ja sitä tulisi torjua työnantajan vaikuttamismahdollisuuksien piirissä olevien keinojen lisäksi myös rikoslain säännöksin.

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

Erityisasiantuntija

Jenni Kangas

Liitteet

Jakelu

OM Oikeusministeriö

Tiedoksi

STM Sosiaali- ja terveysministeri
STM Sosiaaliturvaministeri